

А. І. Шушківський

Лимарівський кінний завод № 61

ЛИМАРІВСЬКИЙ КІННИЙ ЗАВОД № 61 – одне з найдавніших підприємств з розведення коней в Україні. Знаходиться у заплаві р. Деркул (бас. Сіверського Дінця), в с. Новолимарівка, за бл. 20 км від Деркульського кінного заводу № 63 (на Пд.; найдавніший в Україні, 1767; с. Данилівка; обидва – Біловод. р-ну) і Стрілецького кінного заводу № 60 (на Сх.; 1805; с. Новострільцівка Мілов. р-ну; усі – [Луган. обл.](#)), за 100 км від Луганська та за 10 км від смт Біловодськ. Його будівництво розпочато 1819 у стилі класицизму за проектом арх. І. Кутепова на Пд. від с. Лимарівка Старобіл. пов. Харків. губ. (нині Біловод. р-ну). Водночас побл. заводу засн. робітн. с-ще – сучасну Новолимарівку. До 1822 осн. буд. роботи були завершені (ними керували управляючий Біловод. кавалерій. заводами М. Кологривов і надвір. радник Фогель). Пізніше Л. к. з. добудовували та кілька разів перебудовували. 1979 за постановою РМ УРСР комплексу споруд – центр. стайні (1819–22), лазарету, стайні молодняку та будинку дирекції (усі – серед. 19 ст.) – надано статус пам'яток містобудування та архітектури УРСР (від 2001 – нац. значення). Протягом бл. 200-річ. історії робітники Л. к. з. зробили знач. внесок у розвиток вітчизн. племін. конярства, покращення якості коней. Спочатку Л. к. з. спеціалізувався на продукуванні високопород. коней-виробників для приват. заводів, які постачали коней для потреб армії. З перших днів його функціонування осн. напрямом роботи було розведення верх. коней. Декілька разів змінював пород. напрям. 1844 розпочато розведення коней араб., 1883 – орлово-ростопчин. верх. порід (експонувалися 1900 на Всесвіт. виставці у Парижі; брали участь у Варшав. забігові на 100 верст; 1910 на Всерос. виставці у Москві кращими за типом та екстер'єром визнано нащадків лимарів. жеребця Гектора – Гетьмана та Гектографа), на поч. 1930-х рр. – напів- і висококров. коней. Знач. шкоди завдано заводу під час нім.-фашист. окупації (липень 1942 – січень 1943), зокрема повністю втрачено цінне поголів'я створеного упродовж остан. десятиліття своєрід. типу крупного, екстер'єрно-правильного верх. коня, що отримав назву «лимарівський висококровний» (постачали для офіцерів у рад. кавалерій. частини, виступали на багатьох іподромах). 1949 Л. к. з. перейшов на розведення коней рисистих порід. 1972 на честь 150-річчя заводу встановлено пам'ят. знак з барельєф. зображенням скакового коня (скульптор М. Можаяєв, арх. В. Житомирський). Після розпаду СРСР став держ. підприємством «Л. к. з.». Від 2011 – філія держ. підприємства «Конярство України». Нині осн. породи: російська рисиста, орловська рисиста. Значна кількість жеребців з Л. к. з.

стали плідниками в ін. кінних заводах України та РФ. На лимарів. конях виграно багато різноманіт. змагань, зокрема й чемпіонатів світу. Серед відомих коней Л. к. з. остан. п'ятидесятиріччя – Ковиль, Нокаут, Настрій, Грудень, Граб, Накал, Сегмент, Самбір, Дебют, Прогул, Компас, Отмель, Табун, Маршрут, Карнавал, Вельможа, Дербент, Глобус. Еліт. жеребця Подбора лимарівці подарували Президенту України Л. Кучмі. На Л. к. з. склалося кілька династій конярів, зокрема Єгорових, Кабиків, Кононенків, Конопель. Функціонує кінно-спорт. секція, яку впродовж низки остан. років очолював тренер О. Борисов. Зробив знач. внесок у відновлення заводу після 2-ї світової війни та брав участь у виведенні рос. рисистої породи Д. Гаркавець (1946–69 – директор). 1966 кер. відділ. № 2 І. Надольному присвоєно звання Героя Соц. Праці. Від 1988 заводом керує І. Кудря.

Покликання на статтю:

Лимарівський кінний завод № 61 / А. І. Шушківський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-54667>. – Останнє поновлення : 1 січ. 2023.

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).